

NYT STUDIEMILJØ I AARHUS

Hvad har bordtennis, bordfodbold og computerspil med et universitetsbibliotek at gøre? "Ingenting!" vil nogen måske sige. Men spørger man brugerne – de universitetsstuderende – er svaret et andet. For de vil nemlig gerne komme på et bibliotek, som med sine ydelser favner bredt. Og som tager udgangspunkt i det faktum, at mange studerende bruger rigtig mange timer på biblioteket – hver dag. Derfor skal vi også kunne imødekomme forskellige behov og ønsker op gennem dagen til de fysiske faciliteter. Og det er her relax-aktiviteterne kommer ind i billedet.

Det er noget af læren af den proces, som vi på Det Kgl. Bibliotek, Aarhus – tidligere Statsbiblioteket – har været igennem de sidste par år i forbindelse med indretningen af et nyt studiemiljø på stedet.

Baggrunden: Lukket land bliver åbnet

Baggrunden er den, at vi i 2014 fik mulighed for at inddrage noget af kælderarealet – omkring 800 m² – til publikumsaktiviteter. Det var tidligere lukket land for publikum, fyldt med reoler og tidsskrifter og et stort rum til IT-servere – nervecentret i bibliotekets ydelser.

Inddragelsen af kælderarealet gav nye muligheder for at udvikle det fysiske biblioteksrum, og med godt 430.000 brugere årligt er det noget, vi har konstant fokus på. Formålet med det udviklingsarbejde, der blev sat i gang, var klart og følger en overordnet strategi: Nemlig at udvikle det fysiske biblioteksrum som et attraktivt sted for læring og dannelse og at udvikle et attraktivt studiemiljø for de studerende på Aarhus Universitet og i AU Library.

Vi brugte anledningen til at se på publikumsarealerne som helhed, altså ikke kun kælderarealerne, og lagde op til nødvendige justeringer også på de øvrige planer i bygningen.

Det nye studiemiljø

Tirsdag den 8. februar i år kunne prorektor Berit Eika fra Aarhus Universitet så klippe snoren til det nye studiemiljø i kælderens, der omfatter et stort centralt rum med forskellige aktiviteter og faciliteter, et foyer-areal samt undervisnings- og mødelokaler.

I det nye miljø kan de studerende nu varme deres mad i et tekøkken, tage bad eller sætte sig til rette i en stribe nye sofaer, gruppearbejdspladser eller individuelle hyggepladser. Og har de lyst til at være fysisk aktive, kan de fornøje sig med bordtennis, bordfodbold, tæske løs på en boksepude eller prøve kræfter i en fitness-sele. For dem, der foretrækker mere stillesiddende sysler, er der indrettet et specielt rum til mindfulness, der er et rum til computerspil, eller man kan få masseret musklerne i dertil indrettede massagestole.

Det store centrale rum er disponeret ud fra et smukt egetræsbelagt gulv i midten af rummet, organisk udformet i store svungne linjer for at bryde kælderrummets rustikke og rå look med bærende betonsøjler. Endevæggen – "Wall of materials" – er fyldt med udrangerede bøger som et stemningsskabende element og mellem bøgerne er der placeret siddebåse. Og da der tale om et kælderrum uden vinduer, er der arbejdet meget med lys – også som et stemningsskabende element.

To store og lyse møde- og undervisningslokaler med storskærme, computere, fleksible bordinstallationer og gruppearrangementer er også en del af det nye miljø. Flexibiliteten kommer også til udtryk på anden vis: I udgangspunktet er de to lokaler forbeholdt biblioteket til intern brug, men bliver de ikke brugt til det, er de studerende velkomne til at bruge lokalerne. Info-skærme ved indgangen fortæller de studerende, om lokalerne er booket til intern brug.

Udviklingsprocessen

Da det stod klart, at vi fik mulighed for at inddrage

Torvemiljøet rummer flere mindre rum til aktiviteter og afslapning, bl.a. et til mindfulness.

kælderarealet, blev der nedsat en tværgående arbejdsgruppe med medarbejdere og ledere fra forskellige områder på biblioteket. Gruppen fik til opgave at udarbejde et idékatalog til ledelsen om den fremtidige indretning af publikumsarealerne både i kælderplan, stueplan og 1. og 2. etage.

Præmisserne for arbejdet var bl.a., at gruppen skulle forholde sig til definerede, eksisterende publikumsarealer, tænke i helheder og på tværs af huset – og den skulle ikke forholde sig til økonomi! Underforstået: ”Kom med de forslag, I finder gode og nødvendige og tænk ikke på økonomien i den forbindelse”. Det sidste er en væsentligt præmis, når man skal i gang med en kreativ proces.

Da det var en kompleks opgave både at skabe et fælles billede af opgaven, indsamle viden, indhente ny inspiration og tænke tanker om nyindretning, fik vi hjælp fra arkitektfirmaet Arkitema Architects. To arkitekter hjalp os igennem dels med at processe selve forløbet, dels med at tænke tanker om rumdisponering – det arkitektoniske ”hovedgreb”, som det hedder på arkitektsprog – og udforme tegninger. Hvis vi ikke havde fået denne kreative hjælp udefra, var vi ikke kommet helskindet gennem arbejdet med idékataloget. Det var opgaven for stor og kompleks til.

Men en spændende opgave – det var det! Arkitekterne udformede en stram procesplan, der over fire måneder

bragte os gennem intense drøftelser i arbejdsgruppen bl.a. om overordnede temaer som funktioner/sammenhæng/flow, sociale relationer/adfærd, transparens, bibliotekets værdier/DNA – drøftelser, der tog udgangspunkt i det, vi har for: Brugerne, de studerende.

Undervejs sørgede arbejdsgruppen for at involvere andre kolleger for at få yderligere input og afprøve ideer, ligesom der i forhold til den samlede ledergruppe blev afholdt et midtvejsmøde. Og for at få inspiration blev det til en mindre studietur til lokaliteter i Danmark, bl.a. KUA2, Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek på KU, Innovationsfabrikken i Kolding og Lego Systems i Billund.

Input fra studerende

På biblioteket har vi gennem årlige brugerundersøgelser fået en omfattende viden om de studerende: Hvem de er, hvorfor de kommer, hvor lang tid de bruger på stedet – og hvad de har af ønsker til biblioteket. Den viden har naturligvis været et fundament i udviklingsarbejdet, men for at få afdækket de studerendes konkrete ønsker til publikumsfaciliteterne afholdt vi en brugerworkshop med 25 studerende for at komme i dybden. De studerende blev sendt rundt i huset, skulle beskrive en typisk dag på biblioteket, fortælle om tre gode og tre dårlige erfaringer med biblioteket. Derudover skulle de angive, om der var noget specielt, vi gerne måtte gøre

I stueetagen er der indrettet et nyt areal til cafe med selvbetjeningsautomat, aviser og tidsskrifter

noget ved, og omvendt om der var noget, vi ikke måtte pille ved, altså skulle frede. Det hele blev sluttet af med fokusgruppeinterviews.

Hvad viste workshoppen? Først og fremmest at mange har et nært tilhørsforhold til biblioteket, at de hver dag bruger mange timer her, og at det kræver variation og bredde i udbuddet af faciliteter. Generelt havde de studerende et ønske om, at der er klare retningslinjer for brugen af lokaliteterne, som sikrer, at der både er plads til fordybelse, gruppearbejde og sociale mødesteder. Zoneopdeling er et nøgleord, både når det gælder studieaktiviteter og pauseaktiviteter. De sociale aktiviteter måtte gerne flyttes ned i kælderniveau, så de blev samlet der. Derudover var der klare ønsker om flere individuelle studiezone, flere gruppearbejdspladser og længere åbningstider.

Et markant udsagn fra de studerende var i øvrigt, at vi endelig ikke måtte ændre på den store, gamle læsesal med de mange bøger! Den opfattes som unik. Der er her en akademisk ånd, og de strenge regler om stilhed gør det muligt at koncentrere sig.

Et andet vigtigt input var diskussionen om kvalitet i udtrykket; konkret i forhold til møblering. På biblioteket har vi gennem årene opereret med kvalitetsmøbler, og den tilgang blev bakket op af de studerende, da det giver ejerskab til biblioteksrummet. Man har – som det blev sagt – ”mere lyst til at passe på tingene, når det er pæne møbler og fine faciliteter”. Interessant var det, at flere gav udtryk for, at der blandt de studerende er en høj grad af selvjustits, at man føler sig tryk på biblioteket og har tillid til hinanden. Det handler både om det fysiske biblioteksrum, den service, der bliver ydet, og atmosfæren på stedet.

Det arkitektoniske hovedgreb

Mange af de inputs og ideer, vi fik fra studierejsen, medarbejderne og de studerende, blev efterfølgende bearbejdet og omformet til konkrete planer i idékataloget.

Arkitekternes overordnede arkitektoniske hovedgreb tog bl.a. afsæt i det forhold, at bogtårnet – et markant bygningsværk i Aarhus – er lukket område, og at den lærdom, som bøgerne er udtryk for, skulle synliggøres i biblioteksrummet, mere end det hidtil er blevet. Løsningen blev ”Wall of materials” – en gennemgående endevæg tænkt fra kælderniveau til 2. etage fyldt med bøger fra gulv til loft. I skrivende stund er ”Wall of materials” opført i kælder- og stueplan.

Derudover beskriver idékataloget forslag til indretningsmæssige justeringer på stueplan, 1. og 2. etage samt hele det ny studiemiljø i kælderen. Alt sammen ud fra et tankesæt om let brugertilgang, logisk funktionalitet og zoneinddeling. Devisen er, at jo højere du kommer op i bygningen, desto mere ro skal der være.

Næste skridt

Det nye studiemiljø i kælderen blev som nævnt indviet i februar, og også på stueplan er idékataloget blevet gennemført, bl.a. med indretning af et caféområde med selvbetjent automat med kvalitetskaffe i tilknytning til en mindre læsesal med aviser og tidsskrifter. Vi er nu i gang med at forberede gennemførelsen af næste fase. Den indebærer bl.a., at et eksisterende servicecenter flyttes, og at vi på 1. etage laver en række nye studiepladser og særlige ”studie-øer”, hvor brugerne bl.a. får adgang til mikrofilm og kulturarvsmateriale. Udformningen af de konkrete studiepladser afventer en mini-brugerundersøgelse blandt de studerende.

Og de studerende – hvordan har de taget imod det nye studiemiljø i kælderen? At dømme efter antallet af studerende i området; særdeles vel. Store dele af tiden er der fyldt op, og to studerende – Stine Lykke Holst og Karolina Thomsen, der begge læser oplevelsesøkonomi på 4. semester – har ifølge universitetsavisen Omnibus fundet sig så godt til rette i de nye faciliteter i kælderetagen, at de til avisen betegnes som ”mega-nice”.